

IA VOOR PENSIOENFONDSEN – DE ROL VAN DE SFH-IA IN HET WTP-TRANSITIEPROCES

Auteurs: Anne Laning - Edward Mulder - Karin Schreuder - Ton Teitsma

Op 1 juli is de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) van kracht geworden. WTP is een fundamentele verandering ten opzichte van het bestaande Financieel Toetsingskader (FTK) en heeft directe impact op de rechten van alle pensioendeelnemers. De transitie is langdurig en complex en vraagt betrokkenheid van alle stakeholders.

In een reeks artikelen gaat de Regiegroep Platform Interne Audit voor Pensioenfondsen en uitvoeringsorganisaties (IAP) met name in op de rol van de SFH-IA ten aanzien van dit transitieproces.

Inleiding

Om het transitieproces inzake de Wet Toekomst Pensioenen (hierna WTP) te kenmerken is in een artikel in Pensioen Bestuur & Management in 2021¹ de volgende metafoor gebruikt: 'De transitie is te vergelijken met een onderneming die een winkel open heeft en gelijktijdig een nieuwe winkel aan het opzetten is waarin de bestaande activiteiten zullen worden overgebracht, waarna de bestaande winkel gesloten wordt'. De 'bestaande winkel' is het reguliere proces en vraagt de reguliere aandacht van het bestuur. De 'nieuwe winkel' is een 'project' dat extra aandacht van het bestuur vraagt.

In het verlengde daarvan is de rol van de SFH-IA enerzijds om te beoordelen of de 'bestaande winkel' nog wel in voldoende mate beheerst blijft. Anderzijds heeft de SFH-IA een rol om te beoordelen of het complexe transitie- en veranderproces wel adequaat beheerst wordt.

Uitgangspunt rol interne audit bij een veranderproces

Voor een veranderproces – zoals de WTP-transitie – zal ook Internal Audit tijdens het proces betrokken zijn om met inzichten en deskundigheid waarde te kunnen creëren in het proces. Daarbij zal Internal Audit zoveel als mogelijk samenwerken met de 1e en 2e lijn (waaronder de sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuariel), ter voorkoming van doublures enerzijds en blinde vlekken anderzijds. De regiegroep zal dit in één van de vervolgartikelen verder concretiseren door het begrip "assurance-mapping"² uit te werken.

DNB Good Practice Borging Datakwaliteit - rol sleutelfunctiehouders in het kader van de transitie

Recent heeft DNB een Good Practice uitgebracht inzake de borging van datakwaliteit door pensioenfondsen die willen gaan invaren³. In deze Good Practice heeft DNB ook op hoofdlijnen

¹ [PBM2104 artikel Governance en tijdslijnen \(Mulder, E\)](#)

² Met 'assurance-mapping' wordt bedoeld dat SFH-IA in kaart brengt welke functies of organen binnen de fondsgovernance al een bepaalde mate van comfort bieden binnen het transitieproces en op welke wijze internal audit hier wel of niet gebruik van kan maken in het oordeel bij de beheersing van de projectrisico's.

³ [DNB Good practice inzake de borging van datakwaliteit door pensioenfondsen die willen gaan invaren: Good Practice borging van datakwaliteit door pensioenfondsen \(dnb.nl\)](#)

opgenomen wat zij van de verschillende sleutelfunctiehouders verwacht. Daarbij noemt DNB voor de SFH-IA een drietal mogelijke aspecten, risico gebaseerd, waarvan de laatste twee specifiek gericht zijn op het Kader Datakwaliteit en de eerste ook toepasbaar is op het gehele transitieproces:

1. Een oordeel over de beheersing van de transitie-risico's.
2. Een oordeel over de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van "get clean" van de data
3. Een oordeel over de effectiviteit van het beheersingsraamwerk om tot (en waar mogelijk na) het transitiemoment schone data te houden ("stay clean").

Daarbij kan de rol van de SFH-IA zowel gericht zijn op de procesmatige kant als op de inhoudelijke kant van de transitie.

[Vertaling van genoemde DNB Good Practice naar activiteiten voor de SFH-IA](#)

Ten aanzien van de 3 door DNB genoemde verantwoordelijkheden voor de SFH-IA kan een mogelijke invulling van de rol van de SFH-IA zijn:

Ad 1 transitierisico's: Op fondsniveau kan SFH-IA periodiek een onderzoek⁴ doen naar de wijze waarop de procesrisico's beheerst worden, met daarbij ten minste aandacht voor de aandachtspunten bij de besluitvorming ten aanzien van de opdrachtaanvaardingsfase en implementatiefase die in de volgende paragraaf van dit artikel genoemd worden. Daarbij kan de SFH-IA waar mogelijk gebruik maken van onderzoeken van de Internal Auditfunctie van de uitvoeringsorganisatie waar diensten aan zijn uitbesteed ten aanzien van onder andere de (systeemtechnische) voorbereidingen om de nieuwe regeling te kunnen uitvoeren.

Ad 2 get clean: De Pensioenfederatie heeft in afstemming met DNB en diverse marktpartijen het "Kader Datakwaliteit" uitgebracht⁵. In dit kader is in detail voorgeschreven op welke wijze het bestuur van een pensioenfonds tot een oordeel dient te komen ten aanzien van de kwaliteit van de data zoals opgenomen in de pensioenadministratie op het invaarmoment. De omvang en diepgang van de betrokkenheid van de SFH-IA is afhankelijk van de inrichting van dit (sub)project en de mate waarin reeds door de 2^e lijn van het fonds en/of door sleutelfunctie vervullers van de uitvoeringsorganisatie respectievelijk andere externe partijen wordt vastgesteld dat de uitvoering van deze processtappen adequaat en zorgvuldig wordt uitgevoerd. Hierbij is het van belang om goede afspraken te maken met de door het bestuur aangewezen externe accountant (of IT auditor), die specifiek overeengekomen werkzaamheden uitvoert (zgn. COS4400) ten aanzien van de datakwaliteit, conform het werkprogramma zoals voorgeschreven door de NBA. Ook is het van belang om, indien van toepassing, werkafspraken te maken met de internal audit functie van de uitvoeringsorganisatie.

Ad 3 stay-clean: Om als SFH-IA een oordeel over de effectiviteit van het beheersingsraamwerk te geven kan onder meer een audit datamanagement worden uitgevoerd, met gebruikmaking van de [DNB Good Practice robuuste pensioenadministratie](#), waarbij de onderzoeksnormen vanuit een operationeel perspectief kunnen worden toegepast binnen de pensioenuitvoerder en vanuit een monitoringsperspectief op fondsniveau. Daarbij wordt opgemerkt dat het onderwerp datamanagement meerdere onderwerpen beslaat, waar datakwaliteit er slechts één van is⁶

⁴ In de vorm van een audit, quickscan of assessment

⁵ [Kader datakwaliteit \(pensioenfederatie.nl\)](#)

⁶ De andere aspecten zijn: Data Governance, Architecture, Modelling & Design, Storage & Operations, Security, Integration & Interoperability, Document & Content Management, Reference & Master Data, Data Warehousing & Business Intelligence, Metadata. Zie ook: [DMBOK v2 Wheel Images \(dama.org\)](#)

Een regelmatig gehoord misverstand vanuit fondsen is: 'ons datamanagement is nog niet op orde omdat wij op dit moment het Kader Datakwaliteit nog niet hebben afgerond'. Het uitgangspunt is dat het datamanagement niet afhankelijk is van de datakwaliteit en de fase van de transitie. Uiteraard kunnen wél, in geval van eventuele wijzigingen in systemen en/of systeemlandschap (wijzigingen in de zogenaamde data-directory), aanpassingen gedaan moeten worden in de beheersing en monitoring van de data-directory.

Elementen in het WTP-transitieproces

De regiegroep IAP onderkent op hoofdlijn 2 fases in dit transitieproces:

1. Opdrachtaanvaarding – overleg met sociale partners met als doel een uitvoerbare overeenkomst.

Belangrijke aandachtspunten in deze fase kunnen zijn: beleidsondersteuning van sociale partners en beleidsvoorbereiding voor het bestuur, beoordeling van uitvoerbaarheid, risicohouding en daarop gebaseerd beleggingsbeleid, keuze SPR of FPR, uitwerking solidariteitsreserve, evenwichtige belangenafweging, keuze van scenario's, kwaliteit van modellen, toets of de ambitie behaald kan worden gegeven de premie en het beleggingsbeleid, etc.

2. Implementatie – afstemming mensen, middelen en systemen

Belangrijke aandachtspunten in deze fase kunnen zijn: beoordeling van (het Kader) datakwaliteit, implementatieplan (in verbinding met de haalbaarheid van de implementatie van een eventueel nieuw IT landschap inzake pensioenbeheer en vermogensbeheer), programmamanagement, (uitvoering van het) communicatieplan, keuzebegeleiding

Allereerst benadrukt de regiegroep IAP dat het van belang is om te onderkennen dat deze fases niet geheel volgordelijk, maar in een bepaalde mate iteratief verlopen. Het is immers van belang om vast te stellen of de beoogde regeling ook daadwerkelijk adequaat en tijdig kan worden uitgevoerd. Het is van belang dat de bovenstaande aandachtspunten op enigerlei wijze onderdeel zijn van de scope van de risicoanalyse van de SFH-IA vanuit het perspectief van de beheersing van de transitierisico's. De wijze waarop zal sterk afhangen van de wijze waarop binnen het transitieproces de risico's beheerst worden door 1^e lijn en gechallenged & gemonitord worden door de 2^e lijn. Daarom is het van wezenlijk belang dat er goede afstemming plaatsvindt tussen de sleutelfunctiehouders risicomanagement, actuariael en internal audit. En dat daarbij het hiervoor genoemde 'assurance-mapping' als hulpmiddel wordt gebruikt om inzichtelijk te krijgen op welke wijze de taken verdeeld zijn.

Vervolg

De regiegroep IAP zal in de komende maanden periodiek ingaan op diverse van de bovengenoemde aandachtspunten vanuit het perspectief en de verantwoordelijkheid van de SFH-IA.

Vragen?

Mocht u op voorhand al vragen hebben ten aanzien van de in dit artikel opgenomen uitgangspunten voor de rol van de SFH-IA en/of de genoemde aandachtspunten? Dan kunt u contact opnemen via de mailbox van de regiegroep IAP: pensioenfondsen@iia.nl. De regiegroep IAP neemt dan nader contact met u op om u waar mogelijk te ondersteunen in uw vraag.

Over

Drs. Anne Laning RA RC is founding partner bij &Amp Borg en vervult diverse functies op het snijvlak van bestuur, toezicht en interne audit in de pensioensector en daarbuiten. Daarnaast is hij als docent verbonden aan de Nyenrode Business Universiteit en SPO en actief bij NBA en IIA.

Drs. Edward Mulder RA RO is Director Risk Consulting bij Mazars en gespecialiseerd in IA voor pensioenfondsen (en verzekeraars). Hij is verantwoordelijk voor de IA-dienstverlening aan circa twintig pensioenfondsen en diverse pensioenuitvoeringsorganisaties. Ook is hij actief bij het IIA.

Drs. Karin Schreuder RA RE is expert auditmanager bij PGGM. Zij heeft ervaring met het invullen van de vervullersfunctie van interne audit. In 2020 heeft zij, vanuit de IIA Commissie Vaktechniek, bijgedragen aan de notitie die is uitgebracht over 'Sleutelfunctie Interne Audit – de proportionele invulling'.

Ton Teitsma RA is manager Internal Audit bij Pensioenfonds Rail & OV. Daarnaast is hij bestuurder en voorzitter van de risicocommissie van Pensioenfonds Medewerkers Apotheken, en als docent betrokken bij het Certified Pensioenexecutive-programma van de Erasmus Universiteit (ESAA).